

Співставлення даних щодо життєвих цінностей та рівня інтелекту показало, що зі зниженням рівня інтелекту у студента набувають значущість такі термінальні цінності, як: здоров'я, любові, сім'я. З підвищенням рівня інтелекту та рівня навчальних досягнень значущість цих цінностей падає – досліджуванні явища знаходяться переважно на низькому та виразному рівні зв'язку. Виразного прямого зв'язку між рівнем інтелекту та навчальних досягнень, з одного боку, та інструментальними цінностями з іншого, не виявлено.

У результаті співставлення даних щодо життєвих цінностей та інтелектуального розвитку виявлено також дані про те, що: 1) значення для студентів цінностей здоров'я та любові зростає зі зниженням у них рівня інтелекту та рівня навчальних досягнень. Для осіб з високим рівнем інтелекту відмітними (на високому рівні зв'язку) є цінності свободи, гідності, сенсу життя, його цікавості та справедливості. Слід відмітити, що такі цінності як «сене життя» і «сміливість» притаманні особам з низьким рівнем навчальних досягнень. Виявлено, що цінність «гідність» характеризує осіб з різним рівнем успішності навчання; 2) пріоритет цінності «сім'я» зростає для осіб з більш низьким рівнем інтелекту; для них пріоритетними також є цінності «друзі» та «радість»; 3) для осіб з високим рівнем інтелекту та навчальних досягнень пріоритетною стає цінність «професійне зростання». Такі ж цінності, як «багатство», «спілкування», «майбутнє» є значущими для всіх сучасних студентів з різним рівнем інтелекту та навчальних досягнень.

В цілому для студентів з високим рівнем інтелекту характерною є така ієрархія цінностей, як матеріальний достаток, здоров'я, кохання, професійне зростання, цікаве життя, самоконтроль, відповідальність та справедливість; для осіб з вище середнього рівнем інтелекту - здоров'я, любов, сім'я, матеріальний достаток, радість, свобода, гідність, спілкування; для осіб з середнім рівнем інтелекту – любов, сім'я, здоров'я, матеріальний достаток, дитина.

Отже, отримані дані показали наявність певного зв'язку між інтелектуальним розвитком студентів та їх життєвими цінностями. Вони є підставою для розгляду впливу рівня інтелектуального розвитку на формування ціннісних орієнтацій особистості, і навпаки. А тому формування у молоді певних суспільно-значущих цінностей має здійснюватись диференційовано, з урахуванням рівня інтелекту; підвищення ж рівня інтелекту сприятиме становленню у студентів характерних для кожного з них життєвих орієнтацій.

Комунікативна установка у майбутніх психологів – інтровертів та екстравертів

Чечко А.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор Хохліна О.П.

Проблема комунікативної установки, мовленнєвої культури міжособистісного спілкування належить до пріоритетних у психології. Особливого значення вона набуває у перехідні періоди, коли у суспільстві відбувається трансформація системи усталених ціннісних орієнтацій,

змінюються пріоритети у виборі змісту діяльності та способу життя особистості загалом. За таких умов інтерес до соціально-психологічних особливостей мовленнєвої діяльності набуває особливої гостроти, зокрема до комунікативної поведінки у молодіжному середовищі. Наведемо результати теоретико-емпіричного вивчення комунікативної установки у майбутніх психологів – інтровертів та екстравертів.

На теоретичному етапі дослідження вивчення праць Г.М.Андрєєвої, О.О.Бодальова, М.С. Кагана, С.Д. Максименка, О.М. Леонтьєва, В.В.Бойка, Б.Ф.Ломова та ін. показало, що комунікативні установки дуже важливі для формування культури спілкування. Спілкування – це важлива духовна потреба людини як суспільної істоти. Потреба людини в спілкуванні зумовлена суспільним способом її буття та необхідністю взаємодії в процесі діяльності. Спілкування - це обмін повідомленнями, інформацією, яка подається у вигляді усних чи письмових текстів мовою, якою володіють співрозмовники, і здійснюється у мовленнєвих актах, різних за формою (діалог, полілог, монолог).

Комунікативна установка розглядається як певна готовність реагувати певним чином на ті чи інші типи партнерів по взаємодії, що обумовлено наявним досвідом спілкування, оцінками та переживаннями їх сутності, поглядів та поведінки.

На емпіричному етапі для діагностики комунікативної установки та виявлення вираженості типу темпераменту і рівня розвитку типологічних властивостей особистості використовувались стандартизовані психологічні методики, а саме: методика «Діагностики комунікативної установки» В.В.Бойко та опитувальник Г.Айзенка «Методика вивчення темпераменту». Для аналізу емпіричних даних були застосовані методи кількісної й якісної обробки. Дослідною роботою було охоплено 30 студентів першого курсу навчально-наукового інституту права та психології НАВС, що навчаються за напрямом підготовки «Психологія».

Нами було виявлено, що у більшості студентів – майбутніх психологів спостерігаються загальні прояви вираженості негативної комунікативної установки, а саме:

- Більша частина студентів має високий рівень завуальованої жорстокості у стосунках до людей, в судженнях про них.

- Більша частина студентів має достатньо високий рівень відкритої жорстокості у стосунках до людей.

- Більша частина студентів має достатній рівень бурчання, тобто схильності робити необґрунтовані узагальнення негативних фактів в області взаємин з партнерами й у спостереженні за соціальною дійсністю.

- Більша частина студентів має достатній рівень обґрунтованого негативізму у судженнях про людей;

- Більша частина студентів має негативний особистий досвід спілкування з оточуючими.

Співставлення даних щодо належності досліджуваних до екстравертів чи інтровертів та наявної у них комунікативної установки (див.рис. 1) показало, що інтроверти характеризуються меншою вираженістю негативної комунікативної установки, ніж екстраверти, незважаючи на те, що інтроверти мають більший негативний досвід спілкування з оточуючими, ніж екстраверти. Тобто екстраверти, у порівнянні з

інтровертами, мають більшу вираженість жорстокості, більшу схильність робити необґрунтовані узагальнення негативних фактів щодо взаємин з партнерами й у спостереженні за соціальною дійсністю, не приховувати і не пом'якшувати свої негативні оцінки і переживання з приводу більшості оточуючих: висновки про них різкі, однозначні і зроблені, можливо, назавжди та з можливою агресивністю.

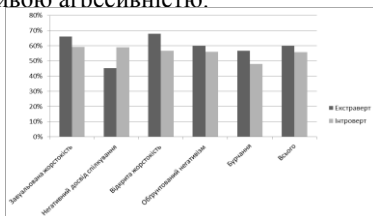

Рис. 2.1 Дані щодо комунікативної установки у екстравертів та інтровертів

Таким чином, дослідження показує наявність відмінностей у спілкуванні майбутніх психологів, зокрема у комунікативній установці майбутніх психологів залежно від належності їх до екстравертів чи інтровертів, що необхідно враховувати при їх професійній підготовці.

Особистісні детермінанти стилів лідерства студентів

Шут Г.В., студент юридично–психологічного факультету ННІЗН НАВС
Науковий керівник: доктор психологічних наук, професор *Хохліна О.П.*

Студента-психолога майбутня професія в сучасних умовах соціально-економічного та політичного розвитку країни зобов'язує виявляти та розвивати власні лідерські якості, оскільки психолог у своїй професійній діяльності часто виступає в ролі організатора. Зважаючи на те, що лідерство є психологічним феноменом, що зумовлюється взаємодією багатьох змінних (психологічними характеристиками особистості, особливостями спілкування та спільної діяльності в групі та ін.), доцільним є вивчення того, які особливості здатності до саморегуляції та властивостей особистості характерні для осіб з різним стилем лідерства.

Саморегуляція розглядається С.Д.Максименком як змістовна ознака особистості, яка полягає в забезпеченні психологічно комфортного і стабільного стану внутрішнього світу. Поняття саморегуляції визначається як система психічного самовпливу особистості з метою свідомого управління власними психічними станами відповідно до вимог ситуації та доцільності, розглядається як стрижень довільної поведінки та діяльності. При визначенні властивостей особистості розглядалися окремі її складові відповідно до структури особистості, запропонованої А.Г.Ковальовим. Таким чином, вивченню підлягали вид саморегуляції, тип темпераменту, тип акцентуації характеру, тип мислення (що є вершинним психічним процесом серед тих, які визначають рівень інтелекту, тобто загальних здібностей), вид спрямованості та вид самосвідомості, які розглядалися можливими детермінантами становлення стилю лідерства. На